

ТОКАРЄВА К. О.

кандидат юридичних наук, науковий співробітник НДІ правового забезпечення інноваційного розвитку НАПрН України
ORCID 0000-0001-7891-226X

ВІДСТРОЧЕННЯ АБО РОЗСТРОЧЕННЯ ПОДАТКОВИХ ПЛАТЕЖІВ ЯК ФОРМА ДЕРЖАВНОЇ ДОПОМОГИ СУБ'ЄКТАМ ГОСПОДАРЮВАННЯ

У статті зосереджено увагу на розгляді такої форми державної допомоги суб'єктам господарювання, як відстрочення / розстрочення податкових платежів. Визначено підстави та особливості відстрочення /розстрочення грошових зобов'язань (податкового боргу) платника податків в Україні. Запропоновано внести зміни до чинного податкового законодавства задля удосконалення правового регулювання відносин, які виникають між платником податків і контролюючим органом щодо відстрочення /розстрочення грошових зобов'язань (податкового боргу).

Ключові слова: державна допомога; суб'єкт господарювання; платник податків; податковий борг; грошові зобов'язання; відстрочення податкових платежів; розстрочення податкових платежів.

Постановка проблеми. В умовах нестабільної соціально-економічної ситуації нашої країни суб'єкти господарювання, як учасники податкових правовідносин, не завжди діють у рамках встановлених податковим законодавством вимог. Це призводить до неналежного виконання обов'язку зі сплати податків і зборів і, як наслідок, до виникнення податкового боргу. Для мінімізації збитків держави і підтримки суб'єктів господарювання в дію включаються різноманітні механізми, спрямовані на погашення податкового боргу, одним з яких є відстрочення та розстрочення податкового боргу.

Питання, пов'язані із відстроченням та або розстроченням податкового боргу платників податків вже були предметом розгляду науковців, зокрема таких, як: О. О. Ємельянова, К. В. Кальян, М. П. Кучерявенко, Р. Ф. Ханова, Н. І. Хімичева та ін. Проте, зважаючи на стрімкі, динамічні зміни податкового законодавства України, процедура застосування відстрочення / розстрочення податкових платежів потребує детального вивчення. Отже, **метою пропонованої статті** є визначення особливостей застосування відстрочення або розстрочення податкових платежів.

Виклад основного матеріалу. Відповідно до п. 3 ч. 1 ст. 4 Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» [2] (далі – Закон № 1515), відстрочення або розстрочення сплати податків, зборів чи інших обов'язкових платежів є однією із форм, в яких може реалізуватися така допомога. Поряд із цим, аналіз засобів підтримки малих та середніх підприємств (на прикладі програмних

документів деяких регіонів), дозволяє констатувати, що вказана форма державної допомоги не передбачається [9].

Одразу зазначимо, що наразі термінологія Податкового кодексу України (далі – ПКУ) та вищевказаного закону відрізняється. Так, у ст. 100 ПКУ [1] йдеться про розстрочення (відстрочення) грошових зобов'язань або податкового боргу платника податків, а у тексті Закону № 1515 – про відстрочення або розстрочення сплати податків, зборів чи інших обов'язкових платежів.

Згідно з пп. 14.1.39 п. 14.1 ст. 14 ПКУ [1], грошове зобов'язання платника податків – сума коштів, яку платник податків повинен сплатити до відповідного бюджету як податкове зобов'язання та/або штрафну (фінансову) санкцію, що справляється з платника податків у зв'язку з порушенням ним вимог податкового законодавства та іншого законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи, а також санкції за порушення законодавства у сфері зовнішньоекономічної діяльності. У свою чергу податковий борг визначається законодавцем як сума узгодженого грошового зобов'язання, не сплаченого платником податків у встановлений ПКУ строк, та непогашеної пені, нарахованої у порядку, визначеному цим Кодексом [1, пп. 14.1.175 п. 14.1 ст. 14]. Як ми вже зазначили, у Законі України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» акцентується увага на розстроченні та відстроченні сплати податків, зборів на інших податкових платежів. На нашу думку, змістовне наповнення вказаних категорій відрізняється, зокрема, податко-

вий борг та грошове зобов'язання включають в себе не лише сплату податків і зборів, а й суму штрафних (фінансових) санкцій – штрафу та/або пені. З огляду на наведене, підкреслимо нагальну потребу у додержанні чіткості, точності та однозначності термінології, яка використовується у чинному законодавстві. Саме такий підхід дозволить уникнути неоднакового трактування понять та категорій у правовому регулюванні і, як наслідок, колізій.

Відповідно до положень чинного податкового законодавства розстрочення та відстрочення є різновидом зміни строку сплати грошових зобов'язань (податкового боргу) платників податків. При їх характеристиці Р. Ф. Ханова акцентує увагу на спільних рисах і пропонує виділяти такі: 1) є саме зміною термінів виконання податкового обов'язку; 2) зміна строків стосується як безпосередньо грошового зобов'язання, так і податкового боргу; 3) зміна строку при розстроченні та відстроченні має певний відплатний характер, що пов'язується з виникненням обов'язку сплачувати проценти протягом такого строку; 4) сплата платником податків грошових зобов'язань або податкового боргу в режимі відстрочення та розстрочення гарантується трансформованою конструкцією забезпечувального заходу. Про це свідчить порівняння процентів із пенею, яка і є традиційним засобом забезпечення виконання обов'язку [8, с. 22]. Погоджуючись із запропонованим підходом вченої, вважаємо за доцільне більш детально зупинитися на розгляді процедури застосування вказаних заходів.

Порядок розстрочення (відстрочення) грошових зобов'язань (податкового боргу) платників податків затверджено наказом Міністерства доходів і зборів України від 10 жовт. 2013 р. № 574 [6]. Для того, аби розпочати процедуру розстрочення (відстрочення) грошових зобов'язань (податкового боргу), платник податків звертається до органів доходів і зборів за місцем свого обліку або за місцем обліку відповідного грошового зобов'язання (податкового боргу) з письмовою заявою, в якій обов'язково зазначається про: а) суми податків, зборів, штрафних (фінансових) санкцій (штрафів), пені, сплату яких платник податків просить розстрочити (відстрочити); б) строк розстрочення (відстрочення); в) періоди сплати. При цьому окремо зазначаються суми, строк сплати яких ще не настав, а також строк сплати яких вже минув.

Звертаємо увагу на необхідність внесення змін до наказу № 574. За текстом вказаного нормативно-правового акта неодноразово зазначено, що відносно розстрочення чи відстрочення грошових зобов'язань (податкового боргу) виникають між платником податків та органами доходів і зборів. Однак відповідно до приписів чинного податкового законодавства органи доходів і зборів наразі реорга-

нізовано в органи Державної фіскальної служби України. Державна фіскальна служба діє на підставі постанови Кабінету Міністрів України № 236, якою затверджено відповідне положення [3]. З огляду на наведене, пропонуємо замінити словосполучення «органи доходів і зборів» у відповідних відмінках на «органи Державної фіскальної служби України».

Заява платника податків про розстрочення / відстрочення грошових зобов'язань чи податкового боргу вноситься до відповідного Реєстру [5]. Такий реєстр є відкритим і розміщується на офіційному сайті Державної фіскальної служби України. Обов'язок щодо своєчасного внесення інформації до Реєстру заяв протягом двох робочих днів з дня прийняття або отримання рішення про розстрочення, відстрочення грошових зобов'язань чи податкового боргу та/або укладення відповідного договору з платником податків [5, п. 5]. Таким чином, заяви платника податків про розстрочення чи відстрочення грошових зобов'язань (податкового боргу) вносяться до Реєстру вже після прийняття відповідного рішення контролюючим органом та/або укладення договору про відстрочення (розстрочення).

До заяви платника податків додається економічне обґрунтування, яке має чітко визначену структуру і складається з: 1) переліку обставин, що свідчать про наявність загрози виникнення або накопичення податкового боргу, і доказів існування таких обставин; 2) аналізу фінансового стану; 3) графіка погашення розстрочених (відстрочених) сум; 4) розрахунків прогностичних доходів платника, що гарантують виконання графіка погашення [6, абз. 2 п. 3.1]. Окрім наведених документів, які має подати платник до контролюючого органу, необхідно враховувати й підстави для розстрочення чи відстрочення податкового боргу.

Так, підставою для розстрочення грошових зобов'язань (податкового боргу) платника податків є надання ним достатніх доказів існування обставин, що свідчать про наявність загрози виникнення або накопичення податкового боргу такого платника податків, а також економічного обґрунтування, яке свідчить про можливість погашення грошових зобов'язань (податкового боргу) та/або збільшення податкових надходжень до відповідного бюджету внаслідок застосування режиму розстрочення, протягом якого відбудуться зміни політики управління виробництвом чи збутом такого платника податків. Інша підстава передбачається для відстрочення грошових зобов'язань (податкового боргу) платника податків. Зокрема, такою підставою є надання ним доказів, що свідчать про наявність дії обставин непереборної сили, що призвели до загрози виникнення або накопичення податкового боргу такого платника податків, а також економічного обґрунтування,

яке свідчить про можливість погашення грошових зобов'язань (податкового боргу) та/або збільшення податкових надходжень до відповідного бюджету внаслідок застосування режиму відстрочення, протягом якого відбудуться зміни політики управління виробництвом чи збутом такого платника податків [6, абз. 3, 4 п. 3.1]. Перелік позначених обставин визначено постановою Кабінету Міністрів України від 27 груд. 2010 р. № 1235 «Про затвердження переліку обставин, що свідчать про наявність загрози виникнення або накопичення податкового боргу, і доказів існування таких обставин» [4].

Відповідно до вказаної постанови, перелік обставин, що є підставою для розстрочення грошових зобов'язань або податкового боргу заявника є вичерпним і до них віднесено такі: (1) загроза виникнення неплатоспроможності (банкрутства) заявника в разі своєчасної та в повному обсязі сплати ним грошового зобов'язання або погашення податкового боргу платника; (2) недостатність майна заявника – фізичної особи (без урахування майна, на яке відповідно до законодавства не може бути звернене стягнення) для своєчасної та у повному обсязі грошового зобов'язання або погашення податкового боргу в повному обсязі чи відсутність у заявника – фізичної особи майна; (3) сезонний характер виробництва та/або реалізації товарів (робіт, послуг); (4) виконання заявником плану реорганізації власного виробництва та/або зміна його організаційної структури, що призводить (може призвести) до значного спаду виробництва протягом певного періоду; (5) проведення науково-дослідних, конструкторських, а також соціально орієнтованих робіт, які передбачають створення робочих місць для інвалідів, захист навколишнього природного середовища, підвищення енергетичної ефективності виробництва, або технічного переоснащення власного виробництва; (6) провадження інноваційної діяльності, у тому числі створення нових та удосконалення існуючих технологій, видів сировини та матеріалів широкого застосування; (7) виконання державного оборонного замовлення та ін. [4] Кожна з позначених обставин має бути підтверджена документально. Наприклад, загроза виникнення неплатоспроможності (банкрутства) заявника в разі своєчасної та в повному обсязі сплати ним грошового зобов'язання або погашення податкового боргу платника підтверджується висновком про результати аналізу фінансового стану відповідного платника податків, що проводиться контролюючим органом за даними бухгалтерського обліку [4, п. 2 ч. І].

Підставою для розстрочення грошових зобов'язань та податкового боргу є форс-мажорні обставини (обставини непереборної сили) [4, абз. 1 ч. ІІ], їх визначення міститься у ч. 2. ст. 14-2 Закону

України «Про торгово-промислові палати України» [7]. Перелік таких обставин є відкритим, умовно їх можна розподілити на декілька груп, зокрема:

А) надзвичайні та невідворотні обставини, що об'єктивно унеможливають виконання зобов'язань, передбачених умовами договору (контракту, угоди тощо), обов'язків згідно із законодавчими та іншими нормативними актами. До цієї групи належать такі, як: загроза війни, збройний конфлікт або серйозна погроза такого конфлікту, включаючи але не обмежуючись ворожими атаками, блокадами, військовим ембарго, дії іноземного ворога, загальна військова мобілізація, військові дії, оголошена та неоголошена війна, дії суспільного ворога, збурення, акти тероризму, диверсії, піратства, безладу, вторгнення, блокада, революція, заколот, повстання, масові заворушення, введення комендантської години, експропріація, примусове вилучення, захоплення підприємств, реквізиція, громадська демонстрація, блокада, страйк, аварія, протиправні дії третіх осіб, пожежа, вибух, тривалі перерви в роботі транспорту, регламентовані умовами відповідних рішень та актами державних органів влади, закриття морських проток, ембарго, заборона (обмеження) експорту/імпорту тощо;

Б) ті, що викликані винятковими погодними умовами і стихійним лихом, а саме: епідемія, сильний шторм, циклон, ураган, торнадо, буревій, повінь, нагромадження снігу, ожеледь, град, заморозки, замерзання моря, проток, портів, перевалів, землетрус, блискавка, пожежа, посуха, просідання і зсув ґрунту, інші стихійні лиха тощо. Факт існування форс-мажорних обставин чи обставин непереборної сили підтверджується сертифікатом Торгово-промислової палати або ж рішенням Президента України про оголошення окремих місцевостей України зоною надзвичайної екологічної ситуації, затверджені Верховною Радою України [4, абз. 3, 4 ч. ІІ]. При цьому у разі підтвердження обставин непереборної сили рішенням Президента України про оголошення окремих місцевостей України зоною надзвичайної екологічної ситуації, платник податків має подати довідку, видану відповідним місцевим органом, що має право підтверджувати наявність обставин непереборної сили.

Синтезуючи наведене, можемо констатувати, що законодавчо закріплені різні підстави для розстрочення чи відстрочення грошових зобов'язань (податкового боргу) платника податків; їх документальне підтвердження та суб'єкти, які підтверджують існування відповідних підстав. Безумовно, вони різняться й за змістом. При розстроченні суми грошових зобов'язань або податкового боргу (в тому числі окремо - суми штрафних (фінансових) санкцій) погашаються рівними частками починаючи з місяця, що настає за тим місяцем, у якому прийнято рішення про надання такого розстрочення.

Відстрочені ж суми грошових зобов'язань або податкового боргу погашаються рівними частками починаючи з будь-якого місяця, визначеного відповідним контролюючим органом чи відповідним органом місцевого самоврядування, який згідно із пунктом 100.8 ст. 100 ПКУ затверджує рішення про розстрочення або відстрочення грошових зобов'язань або податкового боргу, але не пізніше закінчення 12 календарних місяців з дня виникнення такого грошового зобов'язання або податкового боргу, або одноразово у повному обсязі.

Повертаючись до розгляду процедури розстрочення/відстрочення грошових зобов'язань чи податкового боргу платника, зауважимо, що за результатами розгляду документів, поданих конкретним платником, протягом 30 календарних днів приймається одне з таких рішень: (1) надати розстрочення чи відстрочення грошових зобов'язань (податкового боргу); (2) відмовити платнику у наданні розстрочення чи відстрочення грошових зобов'язань (податкового боргу) [6, абз. 1 п. 3.2 р. III]. Суб'єктом, уповноваженим на прийняття таких рішень є керівник контролюючого органу.

Згідно з п. 2.1 наказу Міністерства доходів і зборів України № 574 [6], розстрочення (відстрочення) грошових зобов'язань (податкового боргу) можуть надавати в межах повноважень за кожним окремим випадком: а) Міністерство доходів і зборів України – без обмежень суми; б) головні управління Міндоходів в Автономній Республіці Крим, областях, містах Києві, Севастополі та Міжрегіональне головне управління Міндоходів – Центральний офіс з обслуговування великих платників – на суму не більше 3 млн гривень; в) державні податкові інспекції, спеціалізовані державні податкові інспекції – на суму не більше 300 тис. гривень. Ми вже зазначали, що з 2014 року система податкових органів зазнала реорганізації і нормативне регулювання відносин, пов'язаних із наданням розстрочення чи відстрочення грошових зобов'язань (податкового боргу) також потребує певних коригувань з урахуванням сучасних реалій. Пропонуємо викласти п. 2.1 в такій редакції: «Розстрочення (відстрочення) грошових зобов'язань (податкового боргу) можуть надавати в межах повноважень за кожним окремим випадком:

Державна фіскальна служба України (далі – ДФС) – без обмежень суми;

головні управління ДФС в Автономній Республіці Крим, областях, містах Києві, Севастополі та Офіс великих платників податків ДФС – на суму не більше 3 млн. грн. у межах бюджетного року».

Рішення про відмову у наданні розстрочення чи відстрочення грошового зобов'язання (податкового боргу) приймається контролюючим органом у разі, якщо відсутні підстави для відстрочення чи розстро-

чення або ж у разі недотримання обов'язкових вимог, встановлених законодавством. Вказані рішення обов'язково оформлюється письмово. Якщо рішення про розстрочення (відстрочення) позитивне, то воно оформлюється у двох примірниках – для контролюючого органу та платника податків.

Показово, що розстрочення (відстрочення) надається окремо за кожним податком, збором, штрафною санкцією та пенєю [6, абз. 1 п. 3.3]. Виключення із позначеного правила може бути лише, коли строк сплати грошових зобов'язань (податкового боргу) за окремими податками, зборами, пенєю і санкціями, а також строк їх розстрочення (відстрочення) збігаються – приймається одне спільне рішення із зазначенням таких податків, зборів, штрафних санкцій та пені в окремих рядах. Прийняте рішення обов'язково реєструється у електронному журналі реєстрації надання розстрочення чи відстрочення платнику податків. Реєстрація має проводитись в той самий день, коли рішення прийнято або отримано уповноваженим суб'єктом [6, п. 3.4]. За текстом ми вже акцентували увагу на тому, що заяви платників податків про надання розстрочення, відстрочення грошових зобов'язань (податкового боргу) фіксуються у відповідному реєстрі. Прийняті контролюючим органом рішення з цього питання реєструються у журналі, який ведеться в електронній формі. При цьому відомості, які мають визначатися у вказаних документах чітко регламентовані нормами чинного законодавства.

Окрім подання заяви платником податків, прийняття рішення контролюючим органом та реєстрації позначених документів, процедура розстрочення (відстрочення) грошових зобов'язань (податкового боргу) обов'язково передбачає укладення договору між контролюючим органом, яким прийнято рішення про надання розстрочення (відстрочення) та відповідним платником податків. Такий договір укладається не пізніше наступного робочого дня з дня прийняття або отримання рішення за місцем обліку платника податків (або за місцем обліку його грошового зобов'язання (податкового боргу)).

Аналізуючи Додаток № 4 до Порядку розстрочення (відстрочення) грошових зобов'язань (податкового боргу) платників податків (пункт 3.5) [6], можемо зробити висновок, що у цьому документі зазначаються як істотні, так і додаткові умови. До істотних належать: предмет договору, права та обов'язки сторін; додатковими є умови розгляду спірних питань за таким договором, строк дії договору й т.д. Поряд із цим, враховуючи те, що такий договір укладається у сфері публічних правовідносин і однією із сторін виступає держава, доцільного говорити про те, що всі умови договору про розстрочення (відстрочення) грошових зобов'язань (податкового боргу) є істотни-

ми. Строк дії договору починається з дати його підписання.

Платник може достроково погасити у повному обсязі розстрочені чи відстрочені сум грошових зобов'язань чи податкового боргу і внести відповідні зміни договору. У такому разі договір припиняє свою дію і вважається повністю виконаним [6, абз. 10 п. 4.3]. Як вбачається, навряд чи логічно вносити зміни до такого договору після дострокового погашення грошових зобов'язань чи податкового боргу, на які було надано розстрочення/відстрочення. Більш аргументованим вважаємо підхід, за якого у тексті договору між платником податків та контролюючим органом зазначатиметься окремий пункт такого змісту: «При достроковому погашенні у повному обсязі платником податків розстрочених чи відстрочених сум грошових зобов'язань (податкового боргу) договір припиняє свою дію і вважається повністю виконаним».

Крім того, на наш погляд, у чинному законодавстві слід передбачити підстави дострокового розі-

рвання договору з ініціативи контролюючого органу, перелік таких підстав має бути вичерпним, оскільки наразі вони чітко не визначені. З огляду на це, пропонуємо закріпити в абз. 1 п. 4. 4 наказу № 547 [6] положення такого змісту: «Договір може бути достроково розірваний з ініціативи контролюючого органу в разі, якщо: 1) з'ясовано, що інформація, подана платником податків при укладенні зазначених договорів, виявилася недостовірною, перекрученою або неповною; 2) платник податків порушує умови погашення розстроченого грошового зобов'язання чи податкового боргу або відстроченого грошового зобов'язання чи податкового боргу».

Висновки. Розглянувши деякі аспекти щодо розстрочення (відстрочення) грошових зобов'язань чи податкового боргу платника податків, констатуємо потребу у подальшому удосконаленні чинних нормативно-правових актів, їх адаптації до сучасних реалій правової дійсності та чіткості юридичної термінології.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Податковий кодекс України : Закон України від 02 груд. 2010 р. № 2755-VI. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
2. Про державну допомогу суб'єктам господарювання: Закон України від 01 лип. 2014 р. № 1555-VII. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1555-18>.
3. Про Державну фіскальну службу України: постанова Кабінету Міністрів України від 21 трав. 2014 р. № 236. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/236-2014-%D0%BF>.
4. Про затвердження переліку обставин, що свідчать про наявність загрози виникнення або накопичення податкового боргу, і доказів існування таких обставин: постанова Кабінету Міністрів України від 27 груд. 2010 р. № 1235. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1235-2010-%D0%BF>.
5. Про затвердження Порядку ведення та форми Реєстру заяв про розстрочення, відстрочення грошових зобов'язань чи податкового боргу: наказ Міністерства фінансів України від 30 трав. 2017 р. № 540. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/>.
6. Про затвердження Порядку розстрочення (відстрочення) грошових зобов'язань (податкового боргу) платників податків: наказ Міністерства доходів і зборів України від 10 жовт. 2013 р. № 574. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z1853-13>.
7. Про торгово-промислові палати України: Закон України від 02 груд. 1997 р. № 671/97-ВР. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/671/97-%D0%B2%D1%80>.
8. Ханова Р. Ф. До проблеми розстрочення та відстрочення податкового боргу. *Фінансове право*. 2013. № 4 (26). С. 22–25.
9. Аналіз правового регулювання діяльності інноваційних структур, підтримки малого та середнього підприємництва в Україні (регіональний аспект)/ за ред. С. В. Глібка. Харків: Право, 2018. 96 с.

REFERENCES

1. Podatkovyi kodeks Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 02 hrud. 2010 r. No 2755-VI. URL:<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> [in Ukrainian].
2. Pro derzhavnu dopomohu subiektam hospodariuvannia: Zakon Ukrainy vid 01 lyp. 2014 r. No 1555-VII. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1555-18> [in Ukrainian].
3. Pro Derzhavnu fiskalnu sluzhbu Ukrainy: postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 21 trav. 2014 r. No 236. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/236-2014-%D0%BF> [in Ukrainian].

4. Pro zatverdzhennia pereliku obstavyn, shcho svidchat pro naiavnist zahrozy vynyknennia abo nakopychennia podatkovoho borhu, i dokaziv isnuvannia takykh obstavyn: postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 27 hrud. 2010 r. No 1235. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1235-2010-%D0%BF> [in Ukrainian].
5. Pro zatverdzhennia Poriadku vedennia ta formy Reiestru zaiav pro rozstrochennia, vidstrochennia hroshovykh zoboviazan chy podatkovoho borhu: nakaz Ministerstva finansiv Ukrainy vid 30 trav. 2017 r. No 540. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/> [in Ukrainian].
6. Pro zatverdzhennia Poriadku rozstrochennia (vidstrochennia) hroshovykh zoboviazan (podatkovoho borhu) platnykiv podatkov: nakaz Ministerstva dokhodiv i zboriv Ukrainy vid 10 zhovt. 2013 r. No 574. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z1853-13> [in Ukrainian].
7. Pro torhovo-promyslovi palaty Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 02 hrud. 1997 r. No 671/97-VR. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/671/97-%D0%B2%D1%80> [in Ukrainian].
8. Khanova R. F. (2013) Do problemy rozstrochennia ta vidstrochennia podatkovoho borhu. *Finansove parvo – Financial Law*, 4 (26), 22–25 [in Ukrainian].
9. Analiz pravovoho rehuliuvannia diialnosti innovatsiinykh struktur, pidtrymky maloho ta serednoho pidpriemnytstva v Ukraini (rehionalnyi aspekt) (Hlibko S. V. Eds.) (2018). Kharkiv: Pravo [in Ukrainian].

Е. О. ТОКАРЕВА

кандидат юридических наук, научный сотрудник НДИ правового обеспечения инновационного развития НАПрН Украины

ОТСРОЧКА ИЛИ РАССРОЧКА НАЛОГОВЫХ ПЛАТЕЖЕЙ КАК ФОРМА ГОСУДАРСТВЕННОЙ ПОМОЩИ СУБЪЕКТАМ ХОЗЯЙСТВОВАНИЯ

В статье сосредоточено внимание на рассмотрении такой формы государственной помощи субъектам хозяйствования, как отсрочка/ рассрочка налоговых платежей. Определены основания и особенности отсрочки/ рассрочки денежных обязательств (налогового долга) налогоплательщика в Украине. Предложено внести изменения в действующее налоговое законодательство для усовершенствования правового регулирования отношений, возникающих между налогоплательщиком и контролирующим органом по отсрочке / рассрочке денежных обязательств (налогового долга).

Ключевые слова: государственная помощь; субъект хозяйствования; налогоплательщик; налоговый долг; денежные обязательства; отсрочка налоговых платежей; рассрочка налоговых платежей.

TOKARIEVA K. O.

PhD, researcher of the Scientific and Research Institute of Providing Legal Framework for the Innovative Development of National Academy of Law Sciences of Ukraine

POSTPONEMENT OR INSTALLMENT OF TAX PAYMENTS AS A FORM OF A STATE AID FOR ECONOMIC ENTITIES

Problem setting. Due to the unstable socio-economic situation in our country, economic entities, as participants of tax relations, do not always act in accordance with the requirements established by the tax legislation. It leads to an inadequate performance of paying taxes and fees duty and, as a consequence, to the occurrence of a tax debt. In order to decrease losses of the state and support of business entities, various mechanisms aimed at repayment of tax debt are included in the action, one of which is the postponement and installment of tax debt.

Analysis of recent researches and publications. Matters related to the postponement and / or installment of tax payers' tax debt have already been the subject of of such scholars researches as O. O. Yemelianova, K. V. Kalyan, M. P. Kucheriavenko, R. F. Khanova, N. I. Khimicheva etc. However, due to the rapid, dynamic changes in Ukrainian tax legislation, the procedure for applying postponement and installment of tax payments will require a detailed research. Thus, **the purpose of the proposed article** is to determine the features of the application of postponement and installment of tax payments.

Article's main body. According to the current tax legislation of Ukraine, postponement and installment are a kind of change in the maturity of the payment of tax liabilities (tax debt) of taxpayers. It was also agreed that various purposes

for the deferment or postponement of the taxpayer's (tax duty) taxpayer's liabilities were regulated by law; their documentary evidence and the subjects confirming the existence of the relevant purposes. Of course, they differ in content. In the case of installment of the amount of monetary obligations or tax debt (including separately - the amount of penal (financial) sanctions) shall be repaid in equal shares starting from the month following the month in which the decision was made to grant such an installment. Postponemented amounts of monetary liabilities or tax debt are repaid in equal shares starting from any month determined by the relevant supervisory authority or appropriate local government, which approves the decision on installment or deferral of monetary obligations or tax debt, but not later than the end of 12 calendar months from the date of such a monetary obligation or tax debt, or once in full. It is proposed to amend the current tax legislation to improve the legal regulation of relations that arise between the taxpayer and the controlling authority regarding the postponement of installment of monetary obligations (tax debt).

Conclusions and prospects for development. Having considered all the related aspects, regarding the installment (postponement) of monetary obligations or tax payer tax, we note the need for further improvement of the current legislature, its adaptation to the current situation in the legal field and clarification of legal terminology.

Keywords: state aid; business entity; taxpayer; tax debt; monetary obligations; deferred tax payments; installments of tax payments.